

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1929 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om utländska skiljeavtal och skiljedomar.

Genom en den 22 mars 1929 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 227, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g om utländska skiljeavtal och skiljedomar.

Härigenom förordnas som följer:

Utländskt skiljeavtal.

1 §.

Såsom utländskt anses skiljeavtal, som innebär att skiljemannaförfarandet skall äga rum utom riket.

Skiljeavtal, som ej utmärker huruvida skiljemannaförfarandet skall äga rum inom eller utom riket, varde för utländskt ansett, där båda parterna hade hemvist utom riket.

2 §.

Innebär skiljeavtal, att skiljemannaförfarandet skall äga rum i viss främmande stat, skall den stats lag äga tillämpning å avtalet.

3 §.

Twistefråga, som är föremål för utländskt skiljeavtal, må ej, om invändning däremot göres, upptagas till prövning vid svensk domstol, så framt avtalet är giltigt enligt den främmande lag, som därå äger tillämpning, och

frågan även enligt den för svenskt skiljeavtal gällande lag skulle kunna hänskjutas till skiljemän.

4 §.

Ej må på grund av utländskt skiljeavtal skiljemannaförfarande äga rum här i riket, utan så är att, i fall som avses i 1 § andra stycket, den part, mot vilken avtalet göres gällande, efter dess tillkomst bosatt sig här i riket. I ty fall lände i avseende å förfarandet till efterrättelse vad i lagen om skiljemän stadgas i fråga om förfarande i anledning av svenskt skiljeavtal.

Utländsk skiljedom.

5 §.

Skiljedom skall anses såsom utländsk, där den är meddelad å utländsk ort.

6 §.

Utländsk skiljedom skall här i riket gälla under de förbehåll som här nedan angivas.

7 §.

Ej må utländsk skiljedom här i riket gälla, där

1. skiljeavtalet är ogillt enligt den främmande lag, som därå äger tillämpning, eller
2. skiljedomen blivit undanröjd i den stat, där den meddelats, eller
3. någon omständighet eljest är för handen, på grund varav skiljedomen är utan verkan i sagda stat, eller
4. i den stat pågår rättegång om skiljedomens giltighet, eller tid, som må vara stadgad för dess överklagande, ännu ej gått till ända, eller
5. skiljedomen innefattar prövning av fråga, som enligt svensk lag ej må skjutas under skiljemän, eller
6. den part, mot vilken skiljedomen åberopas, icke haft erforderlig tillgång att utföra sin talan, eller
7. den fråga skiljemännen prövat blivit här i riket avgjord genom domstols eller överexekutors efter skiljeavtalets ingående meddelade beslut, eller
8. i avseende å förfarandet eller skiljedomen föreligger omständighet, som medför, att skiljedomens tillämpande skulle strida mot goda seder.

Ej skall dock omständighet som omförmäles under 3 eller 6 utgöra hinder för skiljedomens erkännande, med mindre sådan omständighet åberopas av den, mot vilken skiljedomen göres gällande.

8 §.

Vill någon erhålla verkställighet å utländsk skiljedom, göre därom ansökan hos Svea hovrätt.

Vid ansökningen skall fogas skiljedomen i huvudskrift eller behörigen styrkt avskrift.

Är i den stat där skiljedomen givits tid stadgad för dess överklagande, giva sökanden ock in bevis av behörig utländsk myndighet att klagan icke under den tid ägt rum.

9 §.

Ansökan, som i 8 § sägs, må ej bifallas utan att motparten haft tillfälle att dära svara.

Finner sedan hovrätten anledning ej förekomma till antagande att för verkställigheten möter hinder, varom i 7 § förmäles, förordne hovrätten om verkställighet; och gånge då skiljedomen i verket likasom domstols laga kraft ägande dom, där ej, efter klagan över hovrättens beslut, Konungen annorledes förordnar.

10 §.

Hava i den sak skiljedomen avser framställts flera yrkanden, och innefattar ej skiljedomen prövning av dem alla, äge hovrätten, när skäl därtill äro, förelägga sökanden att ställa säkerhet för återgåldande av belopp, som på grund av senare beslut av skiljemännen kan komma att honom frångå. Förmår ej sökanden ställa honom avfordrad säkerhet, som av hovrätten godkännes, varde ansökningen avslagen.

11 §.

Vad i denna lag är stadgat om utländsk skiljedom äge ej tillämpning å beslut av skiljemän som, oberoende av skiljeavtal, tillsatts på grund av stadgande i lag eller förordnande av myndighet.

Särskilda bestämmelser.

12 §.

Vad i 15 § andra stycket av lagen om skiljemän är stadgat i fråga om vittnes eller sakkunnigs avhörande under skiljemannaförfarande här i riket äge tillämpning jämväl där utom riket sådant förfarande äger rum på grund av skiljeavtal rörande fråga, som enligt svensk lag må hänskjutas till avgörande av skiljemän.

13 §.

Är innehållet av främmande lag, som skall tillämpas i mål eller ärende rörande främmande skiljeavtal eller skiljedom, ej känt för domstol eller annan myndighet, på vilken tillämpningen ankommer, äge den förelägga part att i sådant hänseende förelägga bevisning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1929.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen.

*Förslagens
tillkomst.*

Förevarande förslag är utarbetat för åstadkommande av en svensk lagstiftning, genom vilken möjlighet skulle beredas för vårt land att biträda de internationella överenskommelser på skiljedomsrättens område, som kommo till stånd vid Nationernas förbunds församlings möten i Genève åren 1923 och 1927.

Genom den förra av dessa överenskommelser skedde en reglering av skiljeavtalets internationella giltighet. Överenskommelsen, som har formen av ett den 24 september 1923 dagtecknat, i propositionen (s. 15 o. f.), i översättning intaget »protokoll rörande skiljedoms klausuler», innebär i huvudsak: *att* mellan parter, som äro underkastade olika till signatärmakterna hörande staters jurisdiktion, såväl ett fristående skiljeavtal rörande uppkommen tvist som en i ett kontrakt upptagen skiljedoms klausul rörande tvister i anledning av kontraktet skall äga bindande verkan och alltså medföra åliggande för domstolar i de fördragsslutande staterna att, i händelse part i uppkommen tvist gör gällande skiljeavtal eller skiljedoms klausul, som äger tillämpning å tvisten, hänvisa denna till skiljemän, *att* det skiljemannaförfarande, som kan komma till stånd på grund av skiljeavtal eller skiljedoms klausul, skall regleras av parternas i sådant avseende träffade överenskommelse samt av lagen i den stat där förfarandet äger rum, *samt att* en var av de fördragsslutande staterna skall lämna medverkan till de processuella åtgärder, som skiljemannaförfarandet kan föranleda inom statens eget område, och bereda verkställighet åt de skiljedomar, som, inom ramen av protokollets bestämmelser, kunna komma att meddelas inom sagda område.

1923 års protokoll har ratificerats av ett mycket stort antal stater, bland dem samtliga större makter i Europa, med vilka vårt land står i livligare kommersiell förbindelse.

Överenskommelsen av år 1927 utgör en påbyggnad på den genom 1923 års protokoll lagda grunden och avser att genomföra principen om skiljedoms internationella giltighet och verkställbarhet. Till formen utgör överenskommelsen en den 26 september 1927 dagtecknad konvention om verkställighet av utländska skiljedomar. Konventionen finnes i översättning intagen i propositionen (s. 17 o. f.). Under vissa i konventionen närmare angivna förutsättningar skall, då på grund av skiljeavtal eller skiljedoms klausul, varom förmåles i 1923 års protokoll, skiljedom meddelats inom ett till någon av de fördragsslutande staterna hörande område, å vilket konventionen är tillämplig, och mellan personer, som äro underkastade jurisdiktionen i någon av dessa fördragsslutande stater, inom varje sådan stats område skiljedomen erkännas som giltig och kunna bringas till verkställighet i överensstämmelse med de processuella reglerna å det område, där skiljedomen åberopas.

Konventionen, som för att träda i kraft förutsätter ratifikation av två fördragsslutande stater, har undertecknats av åtskilliga av de stater, som ratificerat 1923 års protokoll, men, såvitt är bekant, hittills ratificerats endast av

Danmark. För möjliggörande av ratifikation har emellertid i flera länder konventionen blivit av landets regering framlagd för parlamentet.

Den föreslagna lagen är uppdelad i tre avdelningar med rubrikerna: utländskt skiljeavtal, utländsk skiljedom, särskilda bestämmelser.

*Förslagets
innehåll.*

I första avdelningen, som omfattar 1—4 §§, hava kommit till uttryck två av de grundtankar, på vilka 1923 års protokoll bygger. I 3 § fastslås principen om utländskt skiljeavtals verkan att här i landet utgöra hinder i rättegång samt de jämkningar denna princip med avseende å vissa omständigheter bör lida. Genom övriga i avdelningen meddelade bestämmelser, jämförda med därmed sammanhängande stadganden i det förslag till skiljemannalag, som av Kungl. Maj:t framlagts för innevarande års riksdag och av utskottet i utlåtande denna dag nr 32 tillstyrkts, har upptagits den andra i 1923 års protokoll uttalade grundsatsen, nämligen att skiljemannaförfarandet skall vara underkastat — förutom parternas i ämnet träffade överenskommelser — lagen i den stat, där förfarandet äger rum. Förslaget går emellertid med avseende å bestämmelser rörande skiljeavtalet längre än som är av 1923 och 1927 års överenskommelser oundgängligen påkallat. I dessa överenskommelser lämnas öppet det till den internationella obligationsrätten hörande spørsmålet om vilket lands lag skall tillämpas, när det gäller att bedöma giltigheten och verkningarna av ett skiljeavtal. Nämda spørsmål har emellertid i förslaget — i syfte att i görligaste mån en gräns skall uppdragas mellan tillämplighetsområdet för förevarande lagstiftning och den inre skiljemannalagstiftningen — blivit föremål för de särskilda bestämmelser härutinnan, som i propositionen upptagas.

I andra avdelningen, som omfattar 5—11 §§, hava meddelats stadganden rörande erkännande och verkställighet av utländsk skiljedom. Beträffande förutsättningarna härför ansluter sig förslaget i det väsentliga till 1927 års konvention. Denna, som innehåller en uttömmande uppräknig av de omständigheter, som kunna berättiga en signatärstats myndigheter att vägra erkännande eller verkställighet av en utländsk skiljedom, omnämner i en av sina artiklar såsom möjligt att i de särskilda staternas lagstiftning eftergiva en eller annan av de i konventionen upptagna förutsättningarna för erkännande eller verkställighet. Förevarande förslag innebär i vissa hänseenden ett avstående från villkor, som finnas upptagna i konventionen.

Enligt förslaget skall den prövning av utländska skiljedomar, som måste föregå deras verkställande, uppdragas åt Svea hovrätt. I fråga om förfarandet i verkställighetsfrågan hava föreslagits bestämmelser, vilka nära ansluta sig till de enkla former, som i hovrätterna tillämpas i vanliga ansökningsärenden.

Vad angår tredje avdelningen, som omfattar §§ 12 och 13, har här, i § 12, kommit till uttryck den i 1923 års protokoll upptagna tredje grundtanken, nämligen att envar av de fördragsslutande staterna skall lämna medverkan till de processuella åtgärder, som skiljemannaförfarandet kan föranleda inom statens eget område.

Lagen har föreslagits skola träda i kraft den 1 juli 1929 eller samma dag som den föreslagna nya skiljemannalagen.

Utskottet.

Om önskvärdheten och vikten av en enhetlig reglering av frågan om skiljeavtals och skiljedomars internationella giltighet bör väl knappast råda mer än en mening. Ur denna synpunkt måste uppenbarligen 1923 och 1927 års överenskommelser, som, efter ömsesidigt tillmötesgående, vunnit anslutning av ett stort antal stater, däribland de på affärlivets område ledande länderna i Europa, anses innebära ett märkligt resultat och en maning för vårt land att, där det kan ske utan väsentliga olägenheter, åvägabrinda en lagstiftning, som möjliggör anslutning jämväl för vår del till nämnda överenskommelser. Några avgörande hinder häremot torde ej heller förefinnas, och det ifrågavarande förslaget utgör, efter utskottets mening, en antagbar lösning av de härvid uppkomna problemen.

Såsom i motiven till förslaget framhålles, äro grundtankarna i 1923 och 1927 års överenskommelser — principerna om skiljeavtals processhinderande verkan även utanför avtalets hemland och om verkställighet av regelrätt tillkomna utländska skiljedomar — överensstämmande med svensk rättsåskådning. Att den förra principen redan nu erkännes i vårt land torde knappast vara omtvistat. Vad beträffar verkställighet av skiljedom, lärer, med hänsyn till en så gott som enstämmig mening, vilken kommit till uttryck genom domstolspraxis, kunna tagas för visst, att en ur processuell synpunkt felfri utländsk skiljedom kan här i riket befordras till verkställighet visserligen ej i enlighet med reglerna i 46 § utsökningslagen men däremot på annat sätt, nämligen genom att den vinnande parten kan i vanlig rättegångsväg utverka sig ett på skiljedomen grundat avgörande av domstol.

Om således själva huvudprinciperna för 1923 års protokoll och 1927 års konvention synas utan svårighet kunna godtagas i vårt land, finnas onekligen, såsom också i motiven till förslaget framhålles, vissa detaljer, som kunna bliva föremål för meningsskiljaktighet. I motiven behandlas dessa spörsmål utförligt, och utskottet ansluter sig för sin del till den därvid uttalade meningen, att dessa detaljer icke böra föranleda någon avgörande betänklighet, då man tager i betraktande de otvivelaktiga fördelar för vårt land, som en utvidgning av rättsgemenskapen på förevarande område genom anslutning till överenskommelserna skulle innebära.

De lagbestämmelser, som erfordras för en anslutning, skulle, såsom i förslaget påpekas, kunna inskränkas till att gälla skiljeavtal och skiljedomar, vilka på det sätt som protokollet och konventionen angiva äro anknutna till någon signatärmakt. En dylik reciprocitetsprincip skulle emellertid icke överensstämma med den uppfattning som hittills i vårt land gjort sig gällande på förevarande område och torde ej heller eljest vara att förorda. Den kategoriklyvning av de utländska skiljedomarna, som härav skulle föranledas, komme att göra lagstiftningen onödigt invecklad och medföra osäkerhet i tillämpningen. De inskränkningar, som protokollet och konventionen innehålla beträffande parternas samhörighet med den ena eller andra staten och beträffande skiljedo-

mens meddelande inom någon signatärstats område, synas alltså, såsom ock i lagförslaget gjorts, böra lämnas helt å sido i den svenska lagstiftningen.

Enligt förslaget skall lagen träda i kraft den 1 juli 1929. Lagrådet har ansett försiktigheten bjuda, att anslutning till de båda överenskommelserna icke bör för vårt lands vidkommande äga rum, innan ratifikation skett eller vore att med visshet förvänta från de staters sida, med vilka vårt land främst står i affärsförbindelse, samt hemställt, att av sådan anledning det föreslagna stadgandet om viss dag för ikraftträdandet måtte ändras därhän, att lagen skulle träda i kraft den dag Konungen bestämde.

Utskottet finner sig i denna fråga icke böra motsätta sig propositionens ståndpunkt. Såsom ovan nämnts står frågan om ratifikation av 1927 års konvention på dagordningen i ett flertal länder, och konventionen har, efter det propositionen avlämnades, blivit av Danmark ratificerad.

Den närmare utformning lagförslaget erhållit har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 14 maj 1929.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, greve *Spens*, *Klefbeck**, *Svenson* i *Eskhult*, *Fehr*, *Norling*, *Öhman* och *Jonsson* i *Lycksele*;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindley*, *Johansson* i *Brånalt**, fröken *Wellin* samt herrar *Olsson* i *Rimforsa**, *Olsson* i *Mellerud**, *Lagerkwist* och *Grapenson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.